

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
Katedra andragogiky a personálního řízení

Oponentský posudek disertační práce *Mgr. Jany Gabrielové:*

Výuka angličtiny jako globálního jazyka v rámci celoživotního vzdělávání

Disertační práce Jany Gabrielové se věnuje tématu, které je na první pohled ve vztahu k andragogice velmi specifické (subtilní). Uvedené konstatování vychází ze skutečnosti, že rozbor povahy a vývoje jazyků je oblastí tradičně řešenou jinými disciplínami – dominantně lingvistickými obory a jazyková výuka zase disciplínami pedagogickými. Tím ale nelze označit vztah zvoleného tématu k andragogice jako vyřešený, resp. nevýznamný. Řešená problematika s sebou totiž nese silnou obecnou rovinu, tu lze nejlépe označit jako rovinu globální a překračující. Konstatovaný vztah blízkosti se v současnosti jeví intenzivnější, než by se mohl jevit ještě před několika lety. Důvod spočívá v sociálních změnách nesených procesem globalizace, jež stojí za zrodem a prosazením aktuálního konceptu celoživotního učení. Poslední vývoj konceptu celoživotního učení je charakteristický silným univerzalismem, který můžeme vysledovat hlavně ve standardizaci požadavků na kvalifikace a kompetence a v důrazu na mobilitu a schopnost pohybovat se v rámci překračujících národní měřítko. Těmito rámci jsou především trh práce, politika (občanství) a spotřeba.¹ Ve všech z nich je angličtina klíčovým činitelem a zároveň je to logicky i samotný jazyk a způsoby jeho vyučování a učení se, co podléhá změnám. Proto je skutečně namístě mezioborový přístup (s. 10 práce), přičemž „vzdálenosti“ mezi obory se zkracují nebo dokonce mizí. Z tohoto důvodu je volba problematiky práce předkládané na andragogickém pracovišti plně obhajitelná.

Podoba práce Jany Gabrielové vypovídá o autorčině suverénním přehledu o aktuálních světových diskusích o tématu vyučování angličtiny, které se významně věnují smyslu (poslání) angličtiny. V konstatovaném přehledu spočívá jedna ze silných stránek předloženého díla. Druhou hlavní výhodou práce je autorčina schopnost pojednat o řadě rovin hraničního tématu, poukázat na jejich souvislosti a současně si přitom zachovat jistý nadhled. S ním souvisí i přítomnost hodnocení, jež se neobejde bez jistého kritického tónu. Ten se objevuje v textu zejména tam, kde jsou probírány nejednoznačné tendence a efekty používání

---

¹ V omezeném rozsahu je možné odkázat také na oblast kultury.

angličtiny jako globálního jazyka. V rámci možných pozic (názorových proudů) si autorka vybírá jednu z možností, kterou z řady důvodů pokládá za nejobhajitelnější i nejperspektivnější a kterou obhájí a rozvíjí.

Rád bych ocenil zasazení hlavního diskutovaného tématu do jeho širšího kontextu. Ten je představen hlavně v 1. kapitole, a to za pomoci filosofie jazyka. Také 2. kapitola reaguje na téma jazyka jako způsobu konstrukce světa – ve smyslu intersubjektivním i s ohledem na sociální systémy. Bezmála polovinu textu tvoří 4. kapitola, v níž nacházíme jádro a hlavní přínos celé práce. Zde je rozvíjen mj. koncept angličtiny jako *lingua franca*. Probírám je i vztah angličtiny k různým sféram života společnosti (zejména ekonomické a politické), jazykové politice (EU), na malém prostoru se rovněž hovoří o proměňující se pozici lektorů. Aplikace na situaci v ČR poněkud vybočuje z celkového pojetí práce.² Závěr práce shrnuje a rozvádí hlavní poznatky dosažené v předchozích kapitolách. Důraz je opětovně položen na provázanost rozmachu a proměny angličtiny, k němuž dochází v souvislosti s jinými globalizačními posuny. Dále je znovu poukázáno na nejednoznačnost vývoje, resp. na mnohost případů a efektů využití angličtiny jako globálního jazyka.

J. Gabrielová ve své práci argumentuje s rozmyslem a věcně. Ve velké většině případů se opírá o odborné authority. Ve vybraných případech by jistě bylo možné (nikoliv nutné) prezentované stanovisko rozvést. Pokud v práci něco postrádám, je to informace o nějakém reprezentativním výzkumu (výzkumech) věnovaném zkušenostem a očekáváním globálních uživatelů anglického jazyka.

Rozsah předloženého díla se vzhledem k požadavkům kladeným na disertační práce jeví jako dosti skromný (90 tiskových stran samotného textu). K formální úpravě není nutné vznášet zásadnější připomínky, několik drobnějších výhrad ale uplatnit lze. Charakterizuje ji bohužel série drobných nedokonalostí (opomenutí): např. na s. 38 tvoří nadpis poslední řádek na stránce; v 1. odstavci na s. 54 na sebe nenavazuje text; dosti často se objevují zdvojené mezery; na s. 60 došlo k záměně slov Američan a American; na s. 83 najdeme neuzavřenou závorku. Otázkou je, zda při citování cizojazyčných pramenů uvádět plný text originálu. Přimlouval bych se za opuštění této praxe, jelikož dílo spíše tříští.

Celkově hodnotím předloženou disertaci jako velmi zdařilou, tzn. splňující všechny základní náležitosti daného typu vědeckého úkolu. Prokazuje výborný autorčin přehled i její schopnost

---

² Pokud už je zmíněna česká situace na tomto poli, stálo by za pokus o českém případě pojednat uceleněji.

s dosaženými poznatky samostatně pracovat a rozvíjet je s ohledem na proměny vývoje konceptu a praxe celoživotního vzdělávání a učení.

S ohledem na výše uvedené závěry doporučuji k obhajobě.

23. 5. 2010

PhDr. Martin Kopecký, Ph.D.